

פסח "המכות" (2)

מכת ברד

כָּל יָרֵק בְּעֵץ וּבְעֶשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם (שמות י. יד,
(טו)

ביום בהיר אחד כוסו השמים 'במיליארדי' של חיות קטנות הנקראות, ארבה. חושך כיסה את ארץ מצרים כי הגיעו אורחים על פי הזמנתו של משה רבינו, ומבואר בחז"ל ששבעה סוגים של ארבה היו שם: (א) הרבה. (ב) סלעים. (ג) חרגול. (ד) חגב. (ה) גזם. (ו) ילק. (ז) חסיל. אמנם רש"י כתב שרק מין אחד של ארבה היה במצרים, ובאר ה"ח"תם סופר", שמין אחד אכל וחסיל את התבואה, והשאר נועדו כדי לכסות את השמים. הם עטו על העצים ועל השדות של החיטה והכוסמת שהושארו ממכת הברד לצרכם, אכלו ואכלו. הגיעו רק זכרים עיוורים, כדי שיאכלו ללא הפסקה בלי להתעסק בהטלת ביצים, ועיוורים כדי שלא יהיו שבעים עד שיחסלו את הכל, כמו שאמרו חז"ל שעיור אף פעם אינו שבע. לכן כתוב: "וְכִסָּה אֶת עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ" (שמות י. ה), מי לא יוכל לראות את הארץ? בפשטות הכונה שהאנשים לא יוכלו לראות את הארץ כי הארבה יכסה את עין הארץ, את אור השמש, ויהיה חושך, אבל המפרשים כתבו שהכונה לארבה, שהוא לא יוכל לראות את עין הארץ, כי הקב"ה יביא לשם ארבה עיוור.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

מכת חושך

אחרי מכת חושך, כשביקש משה מפרעה שישלח אותם ואת מקניהם, ציווה עליו פרעה: "וַיֹּאמֶר לוֹ פְּרָעָה לֵאמֹר מַעֲלֵי הַשָּׂמֶר לָךְ אֵל תִּסְפֶּה רְאוּת פָּנֶי כִּי בָיֹם רְאוּתָךְ פָּנֶי תָמוּת" (שמות י. כח). ולכאורה זהו דבר תימה, כי אם היה בידו ובכוחו של פרעה להרוג את משה רבינו, מדוע לא הרגו עד עתה? וכי כל המכות שהביא עד עכשיו אינם סיבה להרוג את משה? ואפילו אם נאמר שאינו מן המשפט להרוג בלי התראה, ורק כשאמר לו "הַשָּׂמֶר לָךְ אֵל תִּסְפֶּה רְאוּת פָּנֶי", אם יבוא עוד הוי מורד במלכות, ויוכל להרוג, אבל עדיין אינו מוכן, למה לא אמר לו כך קודם ורק עכשיו בסוף כל המכות נזכר לומר שלא יבוא אליו עוד? ונראה, שהרי פרעה אמר "צאנכם ובקרכם יוצג". ועל זה ענה לו משה: "ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה" בדברים אלו הידה משה שסירבו לוותר על הצאן והבקר אינו נובע משום שיש לו כך ציווי מפורש מהקב"ה, אלא הוא תלה את הסיבה בעצמו, שחושש הוא שיצטרך להם, על זה אמר לו פרעה: עד עכשיו חשבתי שכל מה שאתה אומר הוא בציווי מפורש מהקב"ה, אבל עכשיו שאתה מסרב, גם בדבר שאין לך בו ציווי, הרי בזה הנך מורד במלכות, והתרה בו להרוג. ומה שאמר לו שלא יבוא עוד, משום שמעכשיו חשדו שכל דבריו אינם בציווי מהקב"ה. אח"כ כתיב "וַיֹּצֵא

בכל ששוקע האדם בחטא צריך הוא לתפילה חזקה יותר

במכת ברד, כשביקש פרעה ממשה "העתירו אל ה'", כתיב: "כצאתי את העיר אפשר את כפי אל ה'", ומפרש התרגום, דהיינו פרישת כפיים בתפילה, וכתיב אח"כ "ויצא משה מעם פרעה ויפרש כפיו אל ה'", שהתפלל בפרישת כפיים, והוא ענין דכתיב במגילת איכא "נישא לבבנו אל כפיים אל א-ל בשמים", שהמתפלל שופך את לבו, וכאילו הוציאו מגופו והרימו כלפי מעלה במסירות נפשו בתפילה להקב"ה, שזוהי תפילה נוראה ועצומה של מסירות נפש. בעצם היתה זו הפעם השלישית שביקש פרעה ממשה להתפלל עליו, אלא שבפעם הראשונה, במכת צפרדע, נאמר: "ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים", די היה בצעקה אחת, בפעם השנייה נאמר: "ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'", ופירש רש"י: "נתאמץ בתפילה.... וירבה להתפלל", כבר לא הועילה צעקה אחת, והיה צריך באמת להרבות בתפילה, ובפעם השלישית הועילה רק של מסירת נפש. נמצאנו למדים, שבכל שהאדם מרבה להשתקע בחטא, צריך הוא לתפילה חזקה ועמוקה יותר כדי שירחם עליו ה'. הרי לב כל אחד יודע מרת נפשו, כמה שמקצר הוא בחיובו כלפי שמים, וכאשר באה מחלה או צרה, או בימים הנוראים מתפללים אנו אל ה' על חיינו וכל צרכינו, ונראה לנו שהוא דבר של מה בכך, הרי יש לנו עצה טובה, מתאמצים קצת בתשובה ותפילה ונפטרים מן הצרות. ובאמת אין זה מספיק כלל, אלא כפי ריבוי כפילות החטאים התפילה קשה יותר ויותר.

דומה הדבר למחלה הגוף, שאכל אדם דבר המזיק, ורץ לרופא ונותן לו תרופה, אבל כאשר זה קורה שוב, כבר לא תועיל תרופה פשוטה, אלא צריך תרופה חזקה יותר, ועם הישנות הדבר נשאר רושם ההיזק עש שאולי רק ניתוח יעזור. וכן בענין הפגם הרוחני, כל נחשב שבינתיים אפשר להקל קצת בלימוד התורה וכוונת התפילה, בזהירות בקדושת העינים ומחשבות טהורות, או בעניינים של בן אדם לחבירו, כעס מחלוקת וכו', וכאשר נצטרך, נצעק אל ה', אין הדבר פשוט כלל. כי ככל שהדברים מצטברים נעשה הדבר קשה יותר ויותר.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הרבה

וַיַּעַל הָאָרְבֶּה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּנֹחַ בְּכָל גְּבוּל מִצְרָיִם
כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵּן אָרְבֶּה כָּמָהוּ וְאַתְּרָיו לֹא יָהִיָּה
כֵּן, וַיִּכַּס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתִּחַשֵׁף הָאָרֶץ וַיֵּאכַל אֶת כָּל
עֶשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא נֹתַר

מַעַם פִּרְעָה בְּחָרֵי אֶף (שמות יא, ח), **ופירש"י**: על שאמר לו **"אַל תִּסָּרֵךְ רַאשׁוֹת פְּנֵי"**. לכאורה, למה נעלב כביכול מפרעה? וכי חידוש הוא שפרעה אינו רוצה לראותו עוד אחרי כל מה שהביא עליו? אלא שהקפיד משה על שפרעה אמר שלא יבוא אליו עוד מפני שאינו אומר את דבר ה'. ואולי מדויק שאחרי שפרעה אמר כך, מיד התייחד הדיבור עם משה, ומשה אמר: **"כֹּה אָמַר ה' "**, חזר ופירש להדיא שכל דבריו הם דבר ה'.

הגדה של פסח "תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

מכת בכורות

מכת בכורות התחלקה לד' חלקים:

(1) כאשר משה רבינו הודיע שהבכורים ימותו, באו הבכורים והתחילו לצעוק לפרעה שישחרר את בני ישראל כדי שהם לא ימותו, פרעה ענה להם שאפילו אם כל מצרים תמות, הוא לא ישחרר את בני ישראל, הבכורים שזעמו על תגובתו, החליטו לצאת למלחמה נגד השילטונות ובמלחמה זאת מתו שש מאות אלף מצרים. (ילקוט תהלים, רמז תתפג) (2) בחצות לילה ה' יצא בתוך ארץ מצרים וכל הבכורים מתו ונרקבו, אבל לא רק הבכורים סבלו, אלא הקב"ה הביא איתו משחיתים, מלאכי חבלה שהיו דוחפים ומרביצים למצרים שאינם בכורים (פענח רזה), במדרש רבה (שמות רבה יז, ה) כתוב, שגשמים מצריות שהיו מעוברות הפילו ולדותיהן. בנוסף לבכורים מתו גם אחרים, שהרי גדול הבית מת אם לא היה שם בכור. כשראו המצרים את היהודים מורחים דם על המשקופים ושאלו אותם לפשר המעשה, ענו להם היהודים:

זה כדי לסמן למשחית, שידע היכן לא להיכנס. אמרו המצרים: נשלח את הבכורים שלנו אליכם, בבקשה, אמרו היהודים, אבל כל הבכורים מתו, אפילו בתוך הבתים של היהודים. לא הרויחו המצרים מהתעלול הזה. (3) אבל היה גם חלק שלישי, אחרי שה' הרג את הבכורים והגופות נירקבו, התחילה להתפשט מגיפה שהמיתה עוד ועוד מצרים, ועל זה נאמר: **"למכה מצרים בבכוריהם"**. ניתן לתאר איך המצרי, ישב בביתו יחד עם אשתו נפחדים עד מות, הרי המכה יכולה להתחיל הכל רגע, מה יהיה עם הבן הבכור שלהם? (4) כשם שהם לקו כך לקו אלוהיהם, פסל מעץ נשרף, מאבן התפוצץ, וממתכת נמס, (מכילתא מסכתא דפיסחא, פרשת ז), ולכן היהודים לקחו מהם כלי כסף וכלי זהב ושמלות, למרות שמשה לא ציווה על שמלות, מפני שהיו המצרים מציירים תמונות של עבודה זרה על הבגדים, אבל במכת בכורות הכל נמחק וכך יכלו ישראל לקחת גם שמלות (תורת משה פרשת בא).

הגדה של פסח "ומתוך האור"

הלכה: מצות שמחה בחול המועד

כתב המ"ב (או"ח סימן תקלא סק"א), גם חייב לכבד החול המועד במאכל ומשתה וכו' ודמעות שמחת בחגיך קאי גם על חול"מ, וכו', ואינו מחויב לאכול פת בחול"מ, מ"מ לכתחילה מצוה לקבוע סעודה על הפת אחת בלילה ואחת ביום. ובפסקי תשובות (אות ה') כתב, וכשקשה לו די שיקבע סעודה אחת על הפת, ולכל הפחות יאכל מיני מזונות, ואין יוצאין חובת שמחה אלא ביין דהיינו שישתה בכל סעודה לכל הפחות רביעית יין, ומצוה לאכול בשר בקר אף שזה אין חובה. והמכבד את המועדות ומוציא הוצאות להתענג בהם באכילה ושתייה לשם שמנים זוכה בכפלים, גם הנשים בכלל מצות השמחה בחול המועד.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: כמה נפלא העולם הזה למי שלא טובע בתוכו, כמה מר הוא לנהנים מתוכו

ספר "שמחלה"

חקירה: מלאכה בחול המועד

המלאכה עצמה אסורה, או שהאיסור הוא לעשות את יום מקרא קודש ליום חול, וע"י המלאכה נעשה כיום חול. (משנת יעבץ או"ח מד-ג ד"ה ואשר: רמב"ם, לעשותו יום חול.)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ארבע בנים

עני מרוד הסב בליל הסדר ליד שולחן עוני, וכשהגיע בהגדה ל"ארבעה בנים" נאנח ואמר: כנגד ארבע בנים דברה תורה, וכולם נאמרו בעני שכמותי: חכם מה הוא אומר? לא לחכמים לחם (קהלת ט, י"א), רשע מה הוא אומר? לזה רשע ולא ישלם (תהלים לז, כא), כי אין לא מה לשלם. תם מה הוא אומר? כי אם תם הכסף (בראשית מז, יח), ושאינו יודע לשאול, שכבר אין לי ממי ללוות.

ספר "חד וחלק" חלק א'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, דניאל בן רחל, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים. לזיווג טוב לשלמה בן אסתר.

לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr